

WWW.WEB.ZNU.EDU.UA/GAZETA/

Запорізький Університет

Шановні викладачі, співробітники і студенти Запорізького національного університету, вітаю вас із Днем науки!

Цього дня ми не лише підбиваємо підсумки важливої для нашого вишу діяльності вчених, але й визначаємо шляхи подальшого розвитку ЗНУ як провідного науково-освітнього центру нашого краю. Ми пишаємося досягненнями потужних наукових шкіл Запорізького національного університету і примуємо їх напрацювання.

Так, упродовж року наш виш отримав Свідоцтво про включення до реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, чотири спеціалізовані вчені ради мають статус

докторських, у ЗНУ ліцензовано 22 спеціальності в аспірантурі. Також ми створили відділ проєктної діяльності, науково-консультаційний центр юридичної лінгвістики та спільно з науковим дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України навчально-наукову лабораторію дослідження проблем службового права. Наші науковці виконали 8 держбюджетних (серед яких – один проєкт молодих вчених) та 15 госпдоговірних науково-дослідних робіт (у т.ч. на замовлення ПАТ “Мотор Січ”, КБ “Південне”), обсяг надходжень від яких збільшився удвічі. Крім того, спільно із Запорізькою обласною державною адміністрацією затверджено Програму розвитку регіональної платформи нау-

ково-виробничого партнерства ЗНУ “Інкуб”, а три фахових видання вишу включили до міжнародної наукометричної бази “Scopus”. Статті вчених ЗНУ індексуються в провідних пошукових і бібліографічних платформах “Scopus” та “Web of science”. Науковці вишу беруть активну участь у міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах, присвячених актуальним питанням сьогодення. До їхньої думки уважно дослухаються представники міжнародної академічної спільноти.

Наш університет добре усвідомлює виклики, котрі на сьогодні стоять перед кожним вишем. Зокрема, йдеться про зменшення бюджетного фінансування, а також про конкурентну боротьбу з іншими університетами за можливість брати

участь у грантових програмах, працювати у важливих дослідницьких проєктах.

І ми впевнено вирішуємо ці питання завдяки злагодженій роботі викладачів, співробітників і студентів. Особливо варто відзначити активність молоді університету: її участь у різномірних олімпіадах і конкурсах, міжнародних академічних програмах. Скажімо, 40 студентів стали переможцями міжнародних та всеукраїнських наукових конкурсів та олімпіад.

Тож шире бажано всім представникам університету й надалі не знижувати темпи на шляху досягнення нових наукових вершин. Натхнення, сил для успішної реалізації всіх задумів та радості від перемог!

З повагою ректор Микола Фролов

Геннадій Васильчук: “Об’єднавши разом зусилля усього колективу вишу, ми зможемо виконати всі завдання”

На сьогодні ЗНУ – не лише провідний вищий навчальний заклад регіону, але й потужний науковий центр. І вчені вишу не збираються зупинятися на досягнутому. В інтерв’ю проректор з наукової роботи Геннадій Васильчук напередодні Дня науки розповів про важливі результати діяльності колективу.

- Геннадію Миколайовичу, минулий рік був позначений чималими досягненнями для університету в науковій галузі, чи не так?

- Саме так, до вагомих здобутків вишу можна віднести розвиток наукової інфраструктури: на виконання пропозиції МОН України ми плануємо відкрити на базі ЗНУ регіональний бізнес-центр. На сьогодні в університеті функціонує 10 навчально-науково-дослідних лабораторій, які мають значні досягнення.

- А щодо академічної мобільності? Якими є її результати?

- Також гарними, учасниками міжнародних програм з академічного обміну стали 248 представників ЗНУ, із них – 158 студентів і 90 науково-педагогічних працівників. Серед баз стажування науково-педагогічних працівників нашого вишу варто відзначити Університет Мінью (Португалія), Університет Хаддерсфілд (Великобританія), Університет Бабеш-Боляй (Румунія), Нарвський коледж Тартуського університету (Естонія), Університет дю Мен (Франція), Університет Любляни (Словенія).

- А які завдання є першочерговими на сьогодні?

- Це необхідність диверсифікації джерел фінансування, здобувати кошти на засадах грантової діяльності і наукової роботи. При цьому джерелами фінансування можуть бути не лише зовнішні – зокрема закордонні дослідницькі програми, але й обласні, місцеві,

від комерційних підприємств і державних установ. У нас є амбітні плани: кожна кафедра університету наприкінці 2017 року має брати участь хоча в одному проєкті. Кожен викладач університету хоча б раз на два роки має розмістити статтю – результати свого наукового дослідження у виданні,

яке індексується провідними пошуковими і бібліографічними платформами “Scopus” та “Web of science”. Також ми не можемо втрачати поступ на шляху виконання держбюджетних тем. Потрібно, аби кожен факультет брав участь у виконанні хоча б однієї такої фундаментальної чи прикладної теми. Наступного року нашим гаслом має бути: “Успішний пошук нових джерел фінансування – ось наш дороговказ”. Об’єднавши зусилля усього колективу вишу, ми зможемо виконати всі завдання.

Таміла Тарасенко

МОН України високо оцінило наукові здобутки викладачів і студентів університету

Міністерство освіти і науки України вже традиційно схвально оцінило результати наукової та науково-технічної діяльності вишу за рік. У числі делегації, яка презентувала досягнення ЗНУ, була начальником науково-дослідної частини Вікторія Меняйло.

За її словами, окремо в МОН України відзначили вагомий результат за прикладними науково-дослідними роботами, які виконувались за рахунок коштів державного бюджету та результати, отримані в результаті виконання перехідних науково-дослідних робіт. Співробітники навчально-науково-виробничого центру “Екологія” розробили

бізнес-проєкт щодо створення науково-виробничої лабораторії з відтворення водних біоресурсів верхів’я Каховського водосховища і розпочали роботу з пошуку інвесторів. Навчально-науково-виробничий центр “Металспецпроєкт” запропонував концепцію створення державно-громадського об’єднання “Укртехнології”, яке б дозволило поєднати зусилля металургійних підприємств, наукових установ та ВНЗ у розробці нових матеріалів (спецсталей і сплавів із підвищеними механічними і технологічними властивостями).

Чимало науковців вишу відзначили престижними

нагородами на державному рівні. Так, ректору, професору Миколі Фролову та завідувачу кафедри прикладної математики і механіки Віктору Грищаку вручили нагрудні знаки “За створення ракетно-космічної техніки”. Крім того, декана юридичного факультету Тетяну Коломоєць обрали членом-кореспондентом Національної академії правових наук України. Також її нагородили Орденом княгині Ольги II ступеня. Ювілейною медаллю “25 років Незалежності України” відзначили завідувача

кафедри новітньої історії України, професора Федора Турченка. Декан економічного факультету, професор Алла Череп отримала головну відзначку Академії економічних наук України – золоту медаль ім. М. Туган-Барановського.

Варто відзначити, що науково-дослідна робота студентів у виші є однією з найважливіших форм навчально-виховного процесу. У нас діє 110 студентських наукових проблемних груп та гуртків, у роботі яких беруть участь 977 студентів. ЗНУ посів 5 місце за кількістю переможців серед 28 класичних університетів України.

Активна молодіжна наукова діяльність – одне з найважливіших досягнень ЗНУ

У підсумковому засіданні десятої, ювілейної, науково-практичної конференції студентів та молодих науковців “Молода наука-2017” взяли участь представники адміністрації вишу, зокрема ректор ЗНУ, професор Микола Фролов, проректор з наукової роботи Геннадій Васильчук, співробітники структурних підрозділів ЗНУ, декани та заступники деканів з наукової роботи. А також – студенти й аспіранти та їхні наукові керівники. Під час заходу відбулося нагородження учасників конференції. Крім того, голови факультетських підрозділів Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ЗНУ прозвували про підсумки наукової діяльності на всіх факультетах.

Микола Фролов у своєму вступному слові зазначив, що радий вітати молодих науковців, які вже зараз, під час навчання у виші, мають численні відзнаки на загальнодержавному рівні. Свідченням цього є перемоги наших студентів у загальноукраїнських олімпіадах і наукових конкурсах “Я вважаю, що активна й

результативна студентська наукова діяльність – одне з найважливіших досягнень ЗНУ”, – наголосив Микола Олександрович. Ректор відзначив Подяками наукових керівників юних вчених.

Під час заходу голови наукових товариств студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених факультетів відзначали найвагоміші заходи, в організації та проведенні яких брали участь молоді науковці.

Що цікаво, у різних виступах спостерігалися спільні тенденції: на багатьох факультетах зараз надають великого значення залучення першокурсників до наукової діяльності, розширенню меж проведення конференцій, засідань круглих столів та тренінгів, на які запрошують представників інших факультетів або й інших вишів. А ще, багатьох представників студентської науки цікавить пошук нових форм проведення заходів, актуалізація тем, які б мали зацікавити студентство, зростання практичного складника їхньої діяльності тощо.

Голова НТСАДМВ Кристина Пирогова, підбиваючи підсумки роботи конференції, презентувала перший з чотирьох томів, до яких увійшли наукові статті учасників “Молодої науки-2017”. Ця збірка наукових праць викликала чималий інтерес серед присутніх. Крім того, учасники заходу зацікавилися виставкою наукових досягнень факультетів. Серед її експонатів були грамоти та кубки студентів усіх факультетів – переможців різномірних наукових конкурсів та олімпіад.

ВІТАЄМО!

У виші підбили підсумки II етапу конкурсу серед науково-педагогічних працівників “Кращий науковець року-2016”. Так, у номінації “професори” у групі “Природничі, технічні науки” 1 місце посіла Людмила Омелянчик (біологічний факультет), 2 – Надія Богдановська (факультет фізичного виховання), 3 – Валерій Міщенко (фізичний факультет) і Віктор Грищак (математич-

ний факультет). У групі “Соціогуманітарні науки” 1 місце посіла Тетяна Коломоєць (юридичний факультет), 2 – Тетяна Пахомова (ФІФ), 3 – Максим Лепський (ФСУ). У групі “Економічні науки” 1 місце здобула Алла Череп, 2 – Надія Шмиголь, 3 – Наталія Максишко.

У номінації “Доценти, старші викладачі” 1 місце у групі “Природничі, технічні науки” виборов Сергій Чопоров (математичний факультет), 2 – Ірина Кальонова (факультет фізичного вихо-

вання), 3 – Ірина Полякова (біологічний факультет). У групі “Соціогуманітарні науки” 1 місце – у Валерії Тищенко (факультет фізичного виховання), 2 – у Валентини Кравченко (філологічний факультет), 3 – в Оксани Узунової (юридичний факультет). У групі “Економічні науки” 1 місце – у Юлії Швець (економічний факультет), 2 – в Олександра Череп (економічний факультет), 3 – у Наталі Гуржій (факультет менеджменту).

У номінації “Викладачі, асистенти” у групі “Природничі, технічні науки” переможницею стала Кристина Крупей із біологічного факультету. У групі “Соціогуманітарні науки” 1 місце посіла Анастасія Симонік із факультету фізичного виховання, 2 і 3 місця вибороли, відповідно, Альона Аганіна й Руслана Половинкіна з юридичного факультету. У групі “Економічні науки” 1 місце – у Дмитра Кайданари, 2 – у Сергія Корінного, а 3 – у Валерія Біленка.

Запорізький національний університет відомий славетними традиціями наукових шкіл

Наукові школи в усі часи залишалися фундаментальними складниками розвитку вишів. Запорізький національний університет славиться зразковими академічними традиціями й численними здобутками вчених. Його наукові школи, безперечно, – серед провідних у нашій державі. Здобутки своїх наставників активно продовжують їх послідовники, примножуючи напрацювання наукових шкіл та формуючи постійні передумови їх розвитку.

Науковою школою вишу “Історичний словотвір української мови” керує професор **Петро Білоусенко** – мовознавець, методист, відомий як фахівець у галузі історичної дериватології. Із позицій функціональної лінгвістики вчений працює над створенням цілісної картини динаміки словотвірних підсистем іменника, прислівника. Петро Іванович – голова спецради із захисту кандидатських дисертацій при ЗНУ, автор понад 150 наукових та науково-методичних праць із історії української мови, методики її викладання. Петро Білоусенко підготував 16 кандидатів наук. Він – відмінник освіти України, нагороджений орден “За заслуги III ступеня”. Результати досліджень школи опубліковано в численних статтях у фахових виданнях та монографіях.

“Історія Південної (Степової) України” – це наукова школа **Анатолія Бойка**, який створив на кафедрі джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін історичного факультету осередок дослідження проблем галузі. За ініціативи професора, заснували Інститут усної історії, який є структурним підрозділом факультету. Публікація матеріалів етнографічних експедицій входить до складу ще одного напрямку діяльності наукової школи – археографічного, який передбачає підготовку та публікацію історичних джерел. Першою чергою, йдеться про “Джерела з історії Південної України”, “Усну історію Степової України”, “Старожитності Південної України”, “Запорозьку спадщину”, серію “Забуті щоденники” тощо.

Наукова школа соціальної філософії **Віталія Воловика** відома як в Україні, так і далеко за межами держави. Під науковим керівництвом Віталія Івановича поступово зростала і зміцнювалася група науковців. Український філософ, педагог, краєзнавець, журналіст, громадський діяч, письменник – автор романів та повістей з історії Запорізького краю, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії наук вищої школи України підготував 10 докторів філософських наук і 19 кандидатів філософських наук, здійснив вагомий внесок у справу становлення філософської, соціологічної, політичної та управлінської науки у виші.

Наукова школа в галузі прикладної математики і механіки **Віктора Грищака**, зокрема спрямовує свою діяльність на вирішення проблеми міцності ракетно-космічної техніки в рамках співробітництва з Державним підприємством “Конструкторське бюро “Південне”.

Віктор Захарович – академік Академії наук вищої школи України відділення “Механіки та машинобудування”, академік Міжнародної академії наук вищої школи. Він відзначений Дипломами лауреата нагороди Ярослава Мудрого, почесними грамотами Торговельно-Промислової палати Землі Саксонія-Ангальт (Німеччина). За значні здобутки в галузі науки і техніки Указом Президента України Віктору Грищаку присвоєно звання “Заслужений діяч науки і техніки України”.

Наукову школу “Соціолінгвістика і неологія англійської мови” створили у 2010 році з огляду на шляхи та тенденції розвитку англійської мови. За цей період опублікували шість

монографій, чотири словники, захищено дві докторські дисертації та сім кандидатських. Керує школою завідувач кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови факультету іноземної мови, професор **Юрій Зацний**. Він має звання “Відмінник Освіти України”, “Заслужений діяч науки і техніки України”. Юрій Антонович – лауреат державної стипендії видатним діячам освіти, академік Академії наук вищої школи України.

“Інституціональна парадигма та функціональність адміністративного права і процесу” – це наукова школа, у витоків формування були відомі професори **Леонід Коваль** і **Віктор Шкарупа**. Сьогодні керівниками школи є **Тетяна Коломоєць** і **Валерій Колпаков**. Якісний склад наукової школи: сім докторів юридичних наук та 14 кандидатів юридичних наук. Досягнення школи стосуються численних науково-дослідних тем, у рамках яких здійснюються дослідження, а також міжнародних, вітчизняних наукових, освітніх, стипендіальних проектів і програм. Учені беруть участь у роботі експертних, консультативних, дорадчих органів, у спецрадах, організують наукові заходи та працюють з обдарованою молоддю. Представники наукової школи відзначені державними нагородами, багатьма відомчими, урядовими заохоченнями, відзнаками всеукраїнського та регіонального рівнів.

Запорізька наукова школа з генетики та селекції рослин фактично розпочала своє існування з 1993 року. Керує школою **Віктор Лях**. Він – автор більш ніж 300 публікацій, має 19 охоронних документів на винаходи та 46 свідоцтв і патентів на сорти та зразки олійних і декоративних культур, очолює Запорізьке відділення Українського товариства генетиків і селекціонерів та Українського товариства фізіологів рослин. Плідна наукова та викладацька робота професора біологічного факультету відзначена на рівні держави грамотами МОН України, нагрудним знаком “Відмінник освіти України” та Грамотою Верховної Ради України за вагомі наукові досягнення. За результатами роботи наукової школи захистили 14 кандидатських та одну докторську дисертацію.

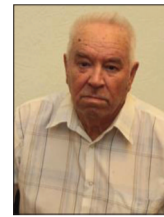
Наукову школу “Біоорганічна хімія” створили у 2003 році. Її заснувала та очолює до сьогодні декан біологічного факультету, професор **Людмила Омельяничик**. Під її керівництвом захищені одна докторська та 8 кандидатських дисертацій. Головним досягненням наукової школи є створення більше 2 000 біологічних активних сполук, вивчення їх фізико-хімічних та біологічних властивостей, відібрані найбільш перспективні, котрі після проведення поглиблених біологічних досліджень можуть знайти застосування в сільському господарстві, ветеринарії, медицині. Людмила Олександрівна – академік Академії наук вищої освіти України. Автор більш як 400 наукових праць, з яких 25 авторських свідоцтв, 35 патентів на винаходи, 5 монографій, 1 навчальний посібник із грифом МОН України, 230 статей у фахових виданнях, 58 методичних праць.

Наукова школа “Методичні аспекти сучасної філологічної освіти” створена на початку 90-х років ХХ ст. на кафедрі методики викладання філологічних дисциплін ЗНУ шляхом об’єднання досліджень методистів-філологів: **Валентина Іваненка**, **Миколи Олійника**, **Тетяни Пахомової**, **Ежи Розенбаума** та їхніх учнів. За час свого існування представники методичної школи досліджували різні аспекти філологічної освіти: питання полікультурної мовної і літературної освіти, білінгвального навчання, дослідження та реалізацію сучасних європейських освітніх моделей підготовки філологів, професійно комунікативний підхід до формування іншомовних компетенцій. Керує школою професор кафедри англійської філології факультету іноземної філології **Тетяна Пахомова**. Вона – автор понад 200 публікацій, відмінник освіти України.

“Літературний процес: проблеми типології і спадкоємності” – наукова школа, засновником якої є **Володимир Тихомиров**. Учений

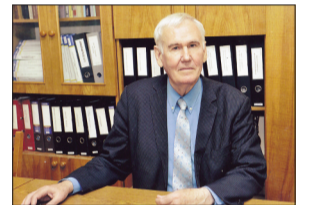

підготував 4 доктори наук і 26 кандидатів наук. Зараз керують школою професори **Ірина Павленко** та **Вікторія Погребна**. Вони працюють над такими науково-дослідними темами: “Історична пам’ять у літературі та фольклорі”, “Гендерні студії у літературознавстві”, “Запорозжя та запорозці у фольклорі та літературі” та інші. Також дослідники є членами експертних і спеціалізованих рад, експертами вищої атестаційної комісії тощо.

Здобутки наукової школи професора **Федора Турченка** “Модерна історія України” вже з 1990-х років стосувалися того факту, що історичний факультет нашого вишу перетворився у визнаний методичний центр, який забезпечував середню школу підручниками та посібниками. Їх підготовка об’єктивно вимагала як удосконалення методики викладання історії, вивчення численних “білих плям” радянської епохи. Відтак до поля зору школи потрапили діяльність політичних еліт радянської України та інші. Зростанню наукової школи сприяла діяльність спеціалізованої вченої ради. З 2015 року її очолює професор **Микола Фролов**. Спільним знаменником наукових інтересів школи Федора Турченка стали проблеми модернізаційних та національних процесів в Україні ХІХ – початку ХХІ століття.

Із 1993 у виші діє наукова школа “Література й історія” під керівництвом **Віталія Шевченка**. Її вчені осмислюють феномен історичної пам’яті в контексті сучасної світової культури та літератури, розглядаючи його як результат розвитку людства. Віталій Федорович має понад 100 публікацій у наукових збірниках, академічних виданнях. Він багато років був членом спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій. Підготував 20 кандидатів філологічних наук. Є відмінником освіти України. Сьогодні представники наукової школи “Література й історія” дбають не лише про зміну чи уточнення окремих положень і формулювань, а й про докорінний перелом самих своїх умонастроїв, концепцій наукового пізнання й аналізу.

Наукова школа “Слов’янські мови в їх історичному розвитку” діяла у виші під керівництвом професора **Віктора Чабаненка**. Учений також здійснював велику громадську роботу. Його обрали академіком Академії наук вищої школи України. Основні здобутки школи представлені в монографіях, лексикографічних працях, дисертаціях. Крім того, до серії “Пам’ятки мовної культури Нижньої Наддніпрянщини” увійшли книги: “Сестра орлів. Легенди та перекази”, “Мудре слово. Прислів’я та приказки в говірках”, “Гартоване слово”, “Фразеологічний словник говірок”, “Словник говірок”; історико-топонімічні словники “Великий Луг Запорозький”, “Порожистий Дніпро”, “Прізвиська Нижньої Наддніпрянщини”. Під керівництвом Віктора Чабаненка було захищено 21 кандидатську дисертацію. Нині керує школою професор **Раїса Христианінова**.

Наукову школу “Ефективність діяльності суб’єктів господарювання регіонів та держави” під керівництвом академіка Академії наук вищої освіти України, Заслуженого діяча науки і техніки України, декана економічного факультету, професора **Алми Череп** заснували у 2003 році. До основних результатів діяльності вчених доцільно віднести створення першого в Запоріжжі академічного бізнес-інкубатора “БІ-Запоріжжя”, наукової школи “Зелена економіка” тощо. Напрями досліджень наукової школи “Ефективність діяльності суб’єктів господарювання регіонів та держави” охоплюють різні рівні економіки: макроекономіку, мезоекономіку та мікроекономіку. Представники школи беруть активну участь у науковій діяльності, у результаті сукупний доробок представників школи за останні роки складає більше сотні публікацій у фахових виданнях України, наявні також публікації в іноземних журналах, а також у журналах, які входять до науково-метричних баз даних “Scopus”, “Index Copernicus” тощо.

За інформацією науково-дослідної частини ЗНУ

